

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 06 22
COM(2012) 348 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Moldovos Respublikos vykdomo Vizų režimo liberalizavimo veikslių plano
įgyvendinimo ataskaita**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Moldovos Respublikos vykdomo Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo ataskaita

I. Įžanga

2010 m. birželio 15 d. pradėtas ES ir Moldovos Respublikos dialogas vizų klausimais, kuriame nagrinėjamos bevizio režimo į ES keliaujantiems Moldovos Respublikos piliečiams sąlygos. 2011 m. sausio 24 d. Komisija Moldovos valdžios institucijoms pateikė Vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą (toliau – VRLVP)¹. VRLVP nustatyti Moldovos Respublikai taikytini kriterijai, kurie išvardyti keturiuose skyriuose pagal susijusius klausimus, siekiant priimti teisės aktus ir nustatyti politikos struktūrą (1 etapas) ir veiksmingai juos įgyvendinti (2 etapas).

Komisija reguliariai teikia VRLVP įgyvendinimo ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai. **Pirmoji** Moldovos Respublikos vykdomo Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo **pažangos ataskaita** pateikta 2011 m. rugsėjo 16 d.² 2011 m. spalio 7 d. įvyko aukšto rango pareigūnų susitikimas, kuriame pristatyta pirmoji pažangos ataskaita ir aptarti tolesni proceso etapai.

2011 m. spalio mėn. pabaigoje – lapkričio mėn. pradžioje surengtos VRLVP 2, 3 ir 4 skyrių vertinimo misijos, kuriose dalyvavo ES valstybių narių ekspertai ir Komisijos tarnybų bei EIVT pareigūnai. Šių ekspertų misijų tikslas buvo pagal VRLVP pirmojo etapo kriterijus įvertinti pagrindinius teisės aktus, politinę ir institucinę struktūras ir nustatyti, ar jie atitinka Europos ir tarptautinius standartus. **Ekspertų ataskaitos** baigtos rengti 2011 m. gruodžio mėn.

Antroji Moldovos Respublikos vykdomo Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo **pažangos ataskaita** pateikta 2012 m. vasario 9 d.³ 2012 m. vasario 27 d. įvyko aukšto rango pareigūnų susitikimas, kuriame pristatyta antroji pažangos ataskaita ir aptarti tolesni proceso etapai.

Ši **Komisijos ataskaita** yra trečioji ir paskutinė VRLVP pirmojo etapo ataskaita. Joje pateiktas Moldovos Respublikos padarytos pažangos, siekiant įvykdyti VRLVP pirmojo etapo kriterijus, susijusius su pagrindinių teisės aktų priėmimu ir politinės bei institucinės struktūros sukūrimu, suvestinis vertinimas, kurį atliko Komisija.

¹ Tarybos dokumentas Nr. 18078/10.

² SEC(2011) 1075 galutinis.

³ SWD(2012) 12 final.

II. Priemonių, nustatytų keturiuose Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano skyriuose, vertinimas

1 skyrius. Dokumentų, įskaitant biometrinius duomenis, saugumas

Bendras vertinimas

Priimti pagrindiniai teisės aktai. Parengtas aiškus Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) standartus visiškai atitinkančių biometrinių pasų išdavimo, be kita ko, užsienio šalyse veikiančiose Moldovos konsulinėse įstaigose, ir ICAO standartų neatitinkančių pasų laipsniško keitimo, iki kol bus pakeisti visi tokie pasai, tvarkaraštis.

Komisijos nuomone, Moldovos Respublika yra įvykdžiusi 1 skyriaus kriterijus.

Išsamios pastabos

- **Pagrindinių teisės aktų, pagal kuriuos išduodami automatizuotai nuskaitomi biometriniai pasai, visiškai atitinkantys griežčiausius ICAO standartus dėl saugaus tapatybės duomenų tvarkymo (civilinis registras ir pirminiai dokumentai), ir kuriais užtikrinama tinkama asmens duomenų apsauga, konsolidavimas**

Pagrindiniai teisės aktai, pagal kuriuos išduodamai automatizuotai nuskaitomi biometriniai pasai, visiškai atitinkantys griežčiausius ICAO standartus, papildyti dviem 2011 m. birželio 9 d. priimtais įstatymais ir 2011 m. gegužės 10 d. priimtu Vyriausybės sprendimu. Šiomis papildomomis nuostatomis užtikrinamas konsoliduotas saugaus tapatybės duomenų tvarkymo pagrindas. Be to, 2011 m. gruodžio 27 d. priimtas dar vienas įstatymas, kuriuo užtikrinama, kad principo, pagal kurį vienam asmeniui išduodamas vienas dokumentas, laikomasi išduodant ir diplomatinius bei tarnybinius pasus.

- **Veiksmų plano, kuriame pateiktas ICAO standartus visiškai atitinkančių biometrinių pasų išdavimo, be kita ko, užsienio šalyse veikiančiose Moldovos konsulinėse įstaigose, ir ICAO standartų neatitinkančių pasų laipsniško keitimo, iki kol bus pakeisti visi tokie pasai, tvarkaraštis, priėmimas**

Priimtas veiksmų planas, kuriame pateiktas aiškus tvarkaraštis.

- **Mokymo programų ir etikos kodeksų, kurių tikslas – korupcijos prevencija, skirtų visų valstybinių institucijų pareigūnams, kurių darbas susijęs su pasais, asmens tapatybės kortelėmis ir kitais pirminiais dokumentais, rengimas ir priėmimas**

Civilinio registro darbuotojų ir dokumentus išduodančių darbuotojų etikos kodeksas priimtas 2011 m. balandžio 1 d. Jame pateiktos nuorodos į Darbo kodekse nustatytas sankcijas, taikytinas už etikos kodekso nuostatų pažeidimą. Kodekse įtvirtintos nuostatos dėl interesų konflikto, nesuderinamumo ir pareigos pranešti apie pažeidimus.

2011 m. gegužės 31 d. CSIR „Registru“ generalinis direktorius patvirtino Įsakymą dėl tam tikrų kovos su korupcija ir protekcionizmu priemonių, o 2011 m. rugpjūčio 11 d. patvirtintas Rizikos valdymo veiksmų planas dėl korupcijos rizikos asmens dokumentų išdavimo ir civilinio statuso registravimo srityje. 2012 m. balandžio 5 d. CSIR „Registru“ generalinis direktorius patvirtino Korupcijos rizikos asmens dokumentų išdavimo srityje planą. 2011 m.

ir 2012 m. pirmąjį trimestrą buvo rengiami mokymai teritorinių asmens dokumentų išdavimo įstaigų padalinių darbuotojams.

2 skyrius. Neteisėta imigracija, įskaitant readmisiją

Bendras vertinimas

Sienu valdymo srityje priimti reikiami teisės aktai. Veikia institucinė struktūra, be kita ko, galioja nuostatos dėl mokymo ir etikos kodeksų, kuriais siekiama korupcijos prevencijos.

Kalbant apie **migracijos valdymą**, Moldovos Respublika parengė visapusišką veiksmingo migracijos valdymo sistemos pagrindą ir priėmė reikalingus teisės aktus. Nors kai kuriuos aspektus reikėtų patobulinti, priimtoms priemonės iš esmės atitinka Europos ir tarptautinius standartus. Sukurta didžioji dalis institucinės struktūros, tačiau turėtų būti skiriama daugiau išteklių atitinkamoms nuostatomis įgyvendinti.

Prieglobsčio srityje sukurtas tvirtas teisinis pagrindas, kuris iš esmės atitinka Europos ir tarptautinius standartus.

Komisijos nuomone, Moldovos Respublika iš esmės yra įvykdžiusi 2 skyriaus kriterijus.

Išsamios pastabos pagal politikos sritis

2 skyrius / 1 tema. Sienu valdymas

- **Sienu valdymą reglamentuojančių pagrindinių teisės aktų konsolidavimas, įskaitant naujo Valstybės sienos įstatymo, kuriuo Moldovos sienos apsaugos tarnybai suteikta teisė kartu su visomis kompetentingomis teisėsaugos institucijoms dalyvauti nustatant ir tiriant tarpvalstybinius nusikaltimus ir išplėsti šios tarnybos įgaliojimai veikti visoje teritorijoje, priėmimą, taip pat teisės aktų, kuriais siekiama veiksmingo Valstybės sienos apsaugos tarnybos, teisėsaugos institucijų ir kitų sienu valdymo srityje veikiančių tarnybų tarpžinybinio bendradarbiavimo, konsolidavimas**

Valstybės sienos įstatymas priimtas 2011 m. lapkričio 4 d., paskelbtas 2012 m. balandžio 20 d. ir įsigalios 2012 m. liepos 1 d. Įstatyme remiamasi Šengeno sienu kodekso (Reglamentas (EB) Nr. 562/2006) apibrėžtimis ir pagrindinėmis nuostatomis, jame taip pat atsižvelgta į pagrindinius Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius vežėjų atsakomybę. Įstatymas yra geras pagrindas, kuriuo turi būti remiamasi rengiant kitus teisės aktus ir politikos dokumentus. Susijusius įgyvendinamuosius teisės aktus numatoma priimti prieš įsigaliojant įstatymui.

Pasienio policijos įstatymas priimtas 2011 m. gruodžio 28 d., paskelbtas 2012 m. balandžio 20 d. ir įsigalios 2012 m. liepos 1 d. Įstatyme įtvirtintos tinkamos nuostatos dėl Sienos apsaugos tarnybos, kuri bus pertvarkyta į pasienio policiją, demilitarizavimo ir profesionalumo didinimo. Įstatymu sukurtas tvirtas modernaus sienu valdymo pagrindas. Be to, juo pasienio policijai suteikiama kompetencija ir išskirtiniai įgaliojimai, būtini veiksmingai vykdyti pasienio policijos funkcijas. Pagal įstatymą pasienio policija galės kartu su visomis kompetentingomis teisėsaugos institucijomis dalyvauti nustatant ir tiriant tarpvalstybinius nusikaltimus. Įstatymu nustatyta, kad pasienio policijos atsakomybės sritis apima visą teritoriją. Be to, įstatyme nustatytas veiksmingo pasienio policijos, kitų teisėsaugos institucijų ir kitų sienu valdymo srityje veikiančių tarnybų tarpžinybinio bendradarbiavimo teisinis

pagrindas. Vis dėlto reikėtų išsamiau apibrėžti bendradarbiavimo tvarką, operatyvines procedūras ir užduočių pasidalijimą. Visų pirma dėl užsieniečių stebėjimo ir elgesio su nustatytais neteisėtais imigrantais bei prieglobsčio prašytojais reikėtų susitarti sudarant bent bendradarbiavimo protokolus.

Įstatymas dėl Kovos su pažeidimais kodekso pataisų priimtas 2011 m. spalio 21 d., paskelbtas 2011 m. gruodžio 16 d. ir įsigalios 2012 m. liepos 1 d. Įstatymu pasienio policijai suteikiami įgaliojimai tirti administracinius pažeidimus, pavyzdžiui, valstybės sienos režimo pažeidimus, valstybės sienos kirtimo taisyklių pažeidimus, pasienio ženklų sugadinimo arba sunaikinimo atvejus, taip pat užsieniečių teisę gyventi Moldovos Respublikoje reglamentuojančių taisyklių pažeidimus.

Įstatymas dėl Kovos su pažeidimais kodekso pataisų, susijusių su vežėjų atsakomybe, priimtas 2012 m. vasario 23 d. Juo nustatomos sankcijos už užsieniečių įvežimo į šalį taisyklių pažeidimus ir jis atitinka tarptautinius bei Europos standartus.

Moldovos sienos apsaugos tarnyba yra sudariusi bendradarbiavimo susitarimus ir protokolus su kaimyninėmis šalimis, būtent su Rumunija ir Ukraina, kurie yra bendradarbiavimo su tų šalių sienos apsaugos tarnybomis pagrindas. Bendradarbiavimo susitarimai pasirašyti su keliomis ES valstybėmis narėmis (Latvija, Lietuva, Estija, Vengrija ir Lenkija), taip pat su Rusija ir Gruzija. Sienos apsaugos tarnyba ketina 2012 m. užbaigti rengti bendradarbiavimo susitarimus su Baltarusijos ir Kazachstano sienos apsaugos tarnybomis. 2008 m. rugpjūčio mėn. pasirašytas darbo susitarimas su FRONTEX, be to, Moldovos Respublika yra visapusiškai įsipareigojusi bendradarbiauti su ES pasienio pagalbos misija (EUBAM) ir aktyviai tai daro. 2011 m. gruodžio mėn. FRONTEX ir Moldovos Respublika pasirašė naują 2012–2014 m. bendradarbiavimo planą.

- **Veiksmų plano, kuriuo siekiama veiksmingai įgyvendinti Nacionalinę integruoto sienų valdymo strategiją ir kuriame nustatytas tolesnio teisės aktų rengimo, organizacinės struktūros, infrastruktūros bei įrangos kūrimo tvarkaraštis ir konkretūs tikslai, taip pat sienų valdymo sričiai numatyta pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, priėmimas**

2011–2013 m. nacionalinė integruoto sienų valdymo (ISV) strategija priimta 2010 m. gruodžio 27 d. Joje nurodyti visi klausimai, susiję su veiksmingu sienų valdymu, ir ji atitinka Europos standartus bei geriausią patirtį.

Integruoto sienų valdymo 2011–2013 m. veiksmų planas patvirtintas 2011 m. gegužės 16 d. Jame pateikti išsamesni nacionalinės ISV strategijos įgyvendinimo planai ir nurodyti konkretūs tikslai bei veiksmai. Kaip ir ISV strategija, ISV veiksmų planas parengtas gerai, į jį įtraukti visi su ISV strategijos įgyvendinimu susiję klausimai. Svarbiausi tikslai apima sritis, susijusias su teisės aktų ir politikos struktūros tobulinimu, sienų kontrole ir tarpžinybiniu bei tarptautiniu bendradarbiavimu, organizacinės struktūros kūrimu, žmogiškųjų išteklių valdymu, logistika ir rizikos analizės sistema. Įgyvendinimo etapu ISV veiksmų planas turėtų būti papildytas išsamesniais planais, kuriuose, *inter alia*, būtų nurodyti įrangos bei įrenginių skaičius ir jų buvimo vieta, taip pat planais steigti koordinavimo centrus, Oro erdvės stebėjimo tarnybą ir Dokumentų ekspertizės centrą.

Teisės aktuose numatyta pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, skirtų sienų valdymo sričiai.

- **Mokymo programų rengimas ir korupcijos prevencijos etikos kodeksų, skirtų konkrečiai sienos apsaugos pareigūnams, muitininkams ir kitiems pareigūnams, dirbantiems sienų valdymo srityje, priėmimas**

Parengtos įvairios tiek teorinės, tiek praktinės mokymo programos, kurios dėstomos ir pagrindiniu, ir universitetiniu lygmenimis. Taip pat rengiamas tęstinis personalo (vidaus ir išorės) mokymas, kuriuo siekiama didinti profesionalumo lygį. Dėstomos mokymo programos sudaro gerą pagrindą profesionaliam sienų valdymui užtikrinti.

Parengta tinkama politikos struktūra, kuria užtikrinama korupcijos prevencija ir siekiama, kad pareigūnai elgtųsi etiškai. Sienos apsaugos pareigūnų profesinės etikos kodeksas, kuriame, be kita ko, nustatytos elgesio interesų konflikto atveju taisyklės ir jėgos panaudojimo principai, patvirtintas 2008 m. birželio 13 d. Muitinės tarnyba vadovaujasi panašiu elgesio kodeksu. Be to, Pasienio policijos įstatyme išvardytos pasienio policijos pareigūnų teisės bei pareigos ir kartu nustatytos elgesio normos. ISV strategijoje ir ISV veiksmų plane taip pat nurodytos korupcijos prevencijos priemonės. Šiuose dokumentuose atsižvelgiama į Šengeno kataloge išdėstytas rekomendacijas ir geriausią patirtį. Be to, pradėtos vykdyti kelios korupcijos prevencijos programos, kurias remia EUBAM.

2 skyrius / 2 tema. Migracijos valdymas

- **Migracijos politikos teisės aktų, įskaitant Moldovos piliečių (grįžtančių savanoriškai arba gražinamų pagal ES ir Moldovos Respublikos readmisijos susitarimą) reintegracijos priemones ir kovą su neteisėta migracija (įskaitant pastangas baigti rengti readmisijos susitarimus su svarbiausiomis kilmės šalimis ir neteisėtų migrantų nustatymą šalyje), konsolidavimas**

Naujas Užsieniečių padėties Moldovos Respublikoje įstatymas priimtas 2011 m. liepos 16 d. Tai pagrindų įstatymas, reglamentuojantis teisės gyventi Moldovos Respublikoje suteikimą užsieniečiams. Išsamios įstatymo nuostatos apima visas su imigracija susijusias sritis. Nuo 2011 m. liepos mėn. taikomos papildomos veiklos procedūros, dėl kurių naujasis įstatymas yra aiškesnis. Tačiau teisėtam užsieniečių buvimui Moldovos Respublikoje vis dar taikomi kai kurie senieji nacionaliniai įstatymai. Siekiant didesnio teisinio tikrumo, šie įstatymai turėtų būti panaikinti ir integruoti į naująjį įstatymą (taip pat žr. 4 skyrių toliau).

2011 m. sausio mėn. pagal naująjį Užsieniečių padėties įstatymą Migracijos ir prieglobsčio biure pradėta taikyti vieno langelio sistema. Naujajame įstatyme nustatyta aiškesnė ir paprastesnė prašymų išduoti vizą teikimo, gyvenimo ir įsidarbinimo Moldovos Respublikoje tvarka. Tai svarbi pažanga kuriant migracijos valdymo sistemą.

Užsieniečių integracijos įstatymas priimtas 2011 m. gruodžio 27 d., paskelbtas 2012 m. kovo 13 d. ir įsigalios 2012 m. liepos 1 d. Įstatymas užtikrina didesnę teisinę tikrumą, susijusį su integracijos teisėmis ir priemonėmis, kurios turi būti taikomos Moldovos Respublikoje gyvenantiems reikalavimus atitinkantiems asmenims.

Moldovos Respublika rengia naują Moldovos migrantų reintegracijos šalyje veiksmų planą, kuris pakeis anksčiau taikytą Moldovos darbuotojų migrantų grįžimo iš užsienio skatinimo planą. Imtasi įvairių veiksmų, pavyzdžiui, įgyvendinta programa „PARE 1+1“, pagal kurią numatoma rengti mokymus verslumo įgūdžiams ugdyti ir skirti finansinę paramą verslui steigti. Be to, įgyvendinti veiksmai, kuriais siekta tobulinti įgūdžių ir kvalifikacijos pripažinimo sistemą, stiprinti vietos darbo rinką, be kita ko, atsižvelgiant į ES ir Moldovos Respublikos judumo partnerystę.

2011 m. gruodžio 27 d. priimtas Įstatymas dėl Moldovos Respublikos prisijungimo prie Konvencijos dėl pilietybės neturinčių asmenų statuso. 2011 m. gruodžio 8 d. priimtas Įstatymas dėl prisijungimo prie Konvencijos dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo. Šiais įstatymais užpildyta šioje srityje buvusi spraga.

Moldovos Respublika paskelbė metodines rekomendacijas dėl kovos su neteisėtu užsieniečių buvimu šalyje, kuriose pateikė vietos lygmeniu dirbantiems imigracijos pareigūnams skirtas veiklos gaires.

Kalbant apie institucinius gebėjimus, Migracijos ir prieglobsčio biurui, kuris yra svarbiausia už migracijos srautų valdymą Moldovos Respublikos teritorijoje atsakinga institucija, buvo suteiktos išimtinės teisės. Reikia toliau stiprinti Migracijos ir prieglobsčio biuro pajėgumus, visų pirma vietos lygmeniu, taip pat parengti atitinkamų Vidaus reikalų ministerijos tarnybų bendradarbiavimo protokolus, kad būtų aiškiai nustatytos kompetencijos sritys vykdant imigracijos procedūras.

Moldovos Respublika yra sudariusi readmisijos susitarimus su Europos Sąjunga (galioja nuo 2008 m. sausio 1 d.), Ukraina (1997 m.), Šveicarija (2004 m. ir 2010 m.), Norvegija (2006 m.), buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija (2008 m.), Serbija (2011 m.) ir Danija (2011 m.). 2009–2011 m. Moldovos Respublika pasirašė papildomus ES ir Moldovos Respublikos readmisijos susitarimo įgyvendinimo protokolus su 11 ES valstybių narių. Šiuo metu deramasi su dar 11 ES valstybių narių.

Moldovos Respublika tęsia derybas dėl readmisijos susitarimų ir su kilmės šalimis, iš kurių atvyksta daugiausia neteisėtų migrantų. Tarpvyriausybiniu susitarimo dėl asmenų, kurie neturėdami leidimo gyvena šalyje, readmisijos projektas patvirtintas 2007 m. ir išsiųstas Rusijai, Uzbekistanui, Tadžikistanui, Gruzijai, Azerbaidžanui, Armėnijai, Kazachstanui, Baltarusijai, Kirgiztanui, Turkmėnistanui, Turkijai, Sirijai, Bangladešui, Indijai, Libanui, Pakistanui, Jordanijai, Afganistanui, Iranui, Irakui, Kinijai, Bosnijai ir Hercegovinai bei Juodkalnijai. Šiuo metu vedamos derybos su Rusija, Juodkalnija bei Bosnija ir Hercegovina. Pradėtos derybos su Ukraina dėl naujo readmisijos susitarimo pasirašymo. Pranešta apie tam tikrą pažangą derybose su Turkija. Turkijos valdžios institucijos paprašė Moldovos valdžios institucijų apsvarstyti bevizio režimo galimybę. Moldovos Respublika teigia, kad viena iš išankstinių sąlygų būtų readmisijos susitarimo su Turkija sudarymas.

- **Nacionalinės migracijos valdymo strategijos, kuria siekiama veiksmingai įgyvendinti migracijos politikos teisės aktus, ir veiksmų plano, kuriame nustatytas tvarkaraštis, konkretūs tikslai, veikla, rezultatai, veiklos rezultatų rodikliai ir numatyta pakankamai žmogiškųjų bei finansinių išteklių, priėmimas**

Migracijos ir prieglobsčio strategija priimta 2011 m. liepos 6 d. Tai yra svarbi politinė migracijos srautų valdymo priemonė. Strategijoje nustatyti tikslai, įvykdytini per pakankamai ilgą laikotarpį (2011–2020 m.), ir apibrėžti principai, kuriais bus užtikrintas visapusiškas ir nuoseklus politikos įgyvendinimas. Pagal ją migracijos procesų Moldovos Respublikoje koordinavimo veiklą vykdyti įpareigojama vyriausybine komisija. Strategija bus įgyvendinama remiantis 2011 m. lapkričio 8 d. priimtu veiksmų planu (2011–2015 m.). Veiksmų plane išsamiai nurodyta veikla, kuri bus vykdoma siekiant ilgalaikių strategijos tikslų, nustatyti lėšų asignavimai, atsakingos institucijos, terminai ir pažangos rodikliai.

Atitinkamoms institucijoms (pirmiausia Migracijos ir prieglobsčio biurui) turėtų būti skirta pakankamai žmogiškųjų išteklių, kad jos galėtų vykdyti savo užduotis įgyvendindamos strategiją.

- **Migracijos masto ir srautų stebėjimo mechanizmo sukūrimas, reguliariai atnaujinamo Moldovos Respublikos migracijos profilio, kuriame pateikiami duomenys tiek apie neteisėtą, tiek apie teisėtą migraciją, apibrėžimas ir įstaigų, atsakingų už duomenų apie migracijos mastą ir srautus rinkimą bei analizę, įsteigimas**

Padaryta didelė pažanga įgyvendinant sudėtingą Plataus masto migracijos profilio projektą, kurį vykdo Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) Moldovos Respublikoje ir kuriam finansinę paramą teikia Europos Komisija. Ši priemonė padės Moldovos valdžios institucijoms geriau valdyti migraciją ir migracijos klausimus įtraukti, pavyzdžiui, į užimtumo ar socialinę politiką, siekiant bendro šalies vystymosi. Migracijos ir vystymosi pasauliniame forume, kuris įvyko 2011 m. gruodžio mėn., migracijos profilis įvertintas kaip geriausia patirtis, kuria Moldovos valdžios institucijos aktyviai dalijasi. Migracijos ir prieglobsčio biuras įgaliotas reguliariai atnaujinti migracijos profilį.

Šiuo metu kuriama informacinė integruota automatinė sistema „Migracija ir prieglobstis“. Taip pat kuriamos įvairios posistemės. Reikia aiškiau apibrėžti tarpžinybinį bendradarbiavimą, susijusį su duomenų apie migrantus rinkimu ir analizavimu, įskaitant informacinių sistemų, kuriose laikomi duomenys apie migrantus, sąveikos mastą.

2 skyrius / 3 tema. Prieglobsčio politika

- **Prieglobsčio politikos teisės aktų konsolidavimas priimant teisės aktus dėl pabėgėlių arba kitokios rūšies apsaugos gavėjų integracijos**

Moldovos Respublika per labai trumpą laikotarpį priėmė svarbius prieglobsčio srities teisės aktus. Pats svarbiausias yra Prieglobsčio įstatymas, priimtas 2008 m. gruodžio 18 d. ir įsigaliojęs 2009 m. kovo 13 d. Juo nustatyta reikalinga institucinė sistema, teisinės procedūros bei principai ir jis iš esmės atitinka Europos bei tarptautinius standartus. Vis dėlto kai kuriuos šio įstatymo aspektus reikia tobulinti. Įstatyme numatyta, kad pabėgėliai gali teikti prašymą išduoti kelionės dokumentą, tačiau valdžios institucijos neįpareigojamos tokį dokumentą išduoti (t. y. ši nuostata neprivaloma). Įgyvendinimo etapu reikės stengtis užtikrinti, kad kelionės dokumentai būtų išduodami tarptautinės apsaugos gavėjams. Valdžios institucijos numato, kad tokius dokumentus pradės išduoti dar iki 2012 m. liepos mėn. Be to, įstatyme nustatytas pagrindas nesuteikti pabėgėlio statuso ir grąžinti asmenį yra platesnis nei nustatyta 1951 m. konvencijoje. Todėl jis turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas. Įstatymą taip pat reikėtų patobulinti, kad prieglobsčio prašytojams būtų suteikta galimybė paaiškinti jų pateiktoje informacijoje nustatytus neatitikimus ar spragas ir būtų leista susipažinti su pokalbio ataskaitos turiniu.

Užsieniečių integracijos įstatymas priimtas 2011 m. gruodžio 27 d., paskelbtas 2012 m. kovo 13 d. ir įsigalios 2012 m. liepos 1 d. (žr. 2 temą pirmiau). Šio įstatymo nuostatose nurodyta, kaip praktiškai užtikrinti pabėgėlių ir asmenų, kuriems suteikta humanitarinė apsauga, teises, įtvirtintas Prieglobsčio įstatyme. Tuo tikslu įstatymo projekte nustatyta visa būtina institucinė struktūra, teisinės procedūros, mechanizmai ir principai. Juo taip pat sukuriama centrinių ir vietos valstybinių institucijų veiklos koordinavimo mechanizmai. Kad palengvintų integracijos procesą, Moldovos Respublika taip pat turėtų apsvarstyti galimybę sušvelninti gyvenimo šalyje trukmės reikalavimus, kurie taikomi pilietybę norintiems gauti pabėgėliams, asmenims, kuriems suteikta humanitarinė apsauga, ir asmenims be pilietybės, ir vietoj dabar galiojančio reikalavimo teisėtai ir nuolatos gyventi šalyje aštuonerius metus, nustatyti penkerių metų arba trumpesnę laikotarpį.

Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo centro veiklos taisyklės iš esmės atitinka Europos ir tarptautinius standartus. Jose nustatytos svarbiausios teisės, pareigos ir procedūros. Vis dėlto būtų galima šiek tiek patobulinti taisyklių specialiąsias nuostatas dėl pažeidžiamų asmenų grupių arba nuostatas dėl teisės į psichologinę ir socialinę pagalbą, kuri turėtų būti besąlyginė.

3 skyrius. Viešoji tvarka ir visuomenės saugumas

Bendras vertinimas

Priimti **organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo** teisės aktai ir sukurta šios srities politikos struktūra. Priimtas Kovos su organizuotu nusikalstamumu įstatymas, atitinkama strategija ir prie jos pridedamas veiksmų planas, kurie iš esmės atitinka Europos ir tarptautinius standartus.

Konsoliduoti **prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja** teisės aktai ir politikos struktūra, kurie atitinka Europos ir tarptautinius standartus. 2012–2013 m. veiksmų plane įtvirtintas holistinis požiūris į kovą su prekyba žmonėmis.

Priimti **kovos su korupcija** teisės aktai, sukurta išsami šios srities politikos struktūra ir šiuo metu jie konsoliduojami. Moldovos Respublika jau priėmė arba ruošiasi priimti daug teisės aktų pakeitimų, kuriais siekia savo teisės aktus suderinti su pagrindiniais Europos ir tarptautiniais dokumentais. Priimta Kovos su korupcija strategija ir jos 2012–2013 m. veiksmų planas. Priimtas naujas Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro (kuris pervadintas į **Nacionalinį kovos su korupcija centrą**) įstatymas. Strateginis planavimas ir poreikių vertinimas turėtų būti toliau tobulinami, siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą. Reikėtų dar sustiprinti institucijų pajėgumus, įgaliojimų pasiskirstymą ir bendradarbiavimą vykdant kovos su korupcija užduotis.

Reikėtų pagerinti **teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą**, kad jos galėtų veiksmingai keistis informacija. Galioja **pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais** teisės aktai ir politikos struktūra, kurie atitinka Europos ir tarptautinius standartus.

Moldovos Respublika prisijungė prie visų JT ir Europos Tarybos konvencijų viešosios tvarkos ir saugumo srityje ir prie daugelio JT ir Europos Tarybos konvencijų kovos su terorizmu srityje. Turėtų būti imtasi papildomų veiksmų, visų pirma iš ES pusės, siekiant derėtis dėl susitarimų su Europolu ir Eurojustu.

Duomenų apsaugos srities teisės aktai ir institucinė struktūra iš esmės atitinka Europos standartus. Moldovos Respublika parengė **kovos su narkotikais** politikos sričiai reikalingus teisės aktus, politinę ir institucinę struktūras, kurie atitinka Europos ir tarptautinius standartus. Toliau konsoliduoti **teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose** teisės aktai. Moldovos Respublika pasirašė Europos Tarybos konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose antrąjį papildomą protokolą, kuris turi būti ratifikuotas.

Buvo pritarta svarbioms **institucijų reformoms**, susijusioms su visa viešosios tvarkos ir saugumo sritimi, pavyzdžiui, Vidaus reikalų ministerijos ir jai pavaldžių bei decentralizuotų įstaigų reformai, taip pat teisingumo reformai, kurios plėtotos toliau: 2012 m. kovo mėn. įsteigtas Reformų centras; šiuo metu įgyvendinamas 2012–2014 m. Vidaus reikalų ministerijos strateginis vystymo planas; vyksta paskutiniai papildomų reformų procesui būtinų teisės aktų svarstymai rengiantis juos priimti. Vykdoma teisingumo reforma, o Parlamentas pritarė Strategijos įgyvendinimo veiksmų planui.

Kalbant apie 3 skyriaus veiksmų planus, daugiau dėmesio bus skiriama numatomiems jų įgyvendinimo rezultatams, juose nustatytiems laikotarpiams ir terminams, veiklos rezultatų rodikliams ir žmogiškiesiems bei finansiniams ištekliams, kurie reikalingi jiems įgyvendinti.

Komisijos nuomone, Moldovos Respublika iš esmės atitinka 3 skyriaus kriterijus.

Išsamios pastabos

3 skyrius / 1 tema. Organizuoto nusikalstamumo, terorizmo bei korupcijos prevencija ir kova su jais

- **Organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo įstatymo, išsamios strategijos ir prie jos pridedamo veiksmų plano, kuriame nurodyti laikotarpiai, konkretūs tikslai, veikla, rezultatai, veiklos rezultatų rodikliai ir pakankamai žmogiškųjų bei finansinių išteklių, priėmimas**

Patikslintą Organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo įstatymo redakciją Parlamentas priėmė 2012 m. kovo 22 d. Įstatyme nustatyta, kuo skiriasi prevencinės priemonės nuo procedūrinių priemonių, ir nurodytos organizuoto nusikalstamumo srityje taikytinos procedūros. Jame, *inter alia*, nurodytos naujų grupių ar nusikalstamų organizacijų prevencijos ir kovos su jomis priemonės, nusikalstamų veikų prevencijos priemonės, informacinės kampanijos, kuriomis siekiama užtikrinti organizuoto nusikalstamumo prevenciją ir kovą su juo, taip pat operatyvinis asmenų, kuriems kyla pavojus būti įtrauktiems į nusikalstamą veiką, stebėjimas. Įstatyme taip pat nurodytos valdžios institucijos, kurioms suteikti įgaliojimai veikti šiose srityse, t. y. Generalinė prokuratūra, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Žvalgybos ir saugumo tarnyba, Kovos su korupcija centras ir pasienio policija.

Įstatymu nustatytas ekspertų profesinio mokymo, kuris turėtų būti rengiamas bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis ir NVO, pagrindas. Tačiau šis įstatymas galėtų būti labiau suderintas su horizontaliaisiais Europos ir tarptautiniais dokumentais, kaip antai JT konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą. Galėtų būti įtraukta daugiau konkrečių apibrėžčių, susijusių su organizuotomis grupuotėmis ir baudžiamosiomis veikomis, kurioms taikomas šis įstatymas. Taip pat galėtų būti labiau suderintos nuostatos, reglamentuojančios traukimą dalyvavimo organizuotoje nusikalstamoje grupuotėje kriminalizavimą, turto konfiskavimą ir areštą, jurisdikciją, nuteistų asmenų perdavimą, trukdymo vykdyti teisingumą kriminalizavimą, liudytojų apsaugą, pagalbą aukoms ir jų apsaugą, taip pat informacijos apie organizuoto nusikalstamumo pobūdį bei mastą rinkimą ir analizavimą.

Kalbant apie politikos struktūrą, 2011–2016 m. organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo strategiją Vyriausybė patvirtino 2011 m. birželio mėn., o 2011 m. lapkričio 11 d. ji patvirtino Veiksmų planą. Strategijoje numatoma nuolatos vertinti organizuoto nusikalstamumo keliamas grėsmes ir riziką. Joje nustatyti pagrindiniai kovos su organizuotu nusikalstamumo principai, bendrieji tikslai ir aukštesnių institucijų įgaliojimai. Pagrindiniai strategijos tikslai – skatinti institucijų ir funkcijų plėtojimą, gerinti valdymo pajėgumus, suderinti teisės aktus, gerinti operatyvinę veiklą, stiprinti tarptautinį ir nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimą. Joje nustatytas kovos su organizuotu nusikalstamumu pagrindas yra geras, jeigu pasirenkami veiksmingi metodai ir priemonės. Veiksmų planas apima šias sritis: veiklos ir institucijų plėtojimą, tarpžinybinio ir tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimą, valdymo pajėgumų stiprinimą ir modernizavimą, institucijų pajėgumų stiprinimą ir teisės aktų derėjimo su ES standartais užtikrinimą. Veiksmų plane nustatyti įvairūs tinkami

bendrieji tikslai, tačiau nenustatyti atskirų priemonių įgyvendinimo terminai, kai kurių pažangos rodiklių neįmanoma įvertinti arba jie nepakankamai tikslūs.

Kalbant apie institucinę struktūrą, organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo įgaliojimai suteikti keliems subjektams. Generalinė prokuratūra koordinuoja visų šių subjektų operatyvinę veiklą. Vykdamas reformas, ypač teisingumo ir baudžiamosios teisės srityse, reikėtų stiprinti generalinio prokuroro įgaliojimus.

- **Prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja teisės aktų konsolidavimas ir reguliarus atitinkamo nacionalinio plano atnaujinimas, be kita ko, nurodant laikotarpį, konkrečius tikslus, veiklą, rezultatus, veiklos rezultatų rodiklius ir pakankamai žmogiškųjų bei finansinių išteklių**

Prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja teisės aktai ir politikos struktūra konsoliduoti prieš kelerius metus. 2005 m. priimtas Prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja pagrindų įstatymas, kuris papildytas įvairiais kitais teisės aktais, įskaitant susijusias Baudžiamojo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso ir tarptautinių konvencijų nuostatas.

Įstatymas dėl Europos Tarybos vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos konvencijos (Lansarotės konvencijos) ratifikavimo priimtas 2011 m. gruodžio 19 d. Ratifikavimo dokumentai Europos Tarybai pateikti 2012 m. kovo 12 d., o Konvencija įsigalios 2012 m. liepos 1 d. Įstatymą dėl Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso pataisų, kuriomis siekiama nacionalinius teisės aktus suderinti su Lansarotės konvencijos nuostatomis, Parlamentas priėmė 2012 m. balandžio 12 d.

2010–2011 m. prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja planas, kuriame nustatytos šios problemos sprendimo priemonės, patvirtintas 2010 m. rugsėjo 13 d. 2010 gruodžio 21 d. patvirtintas papildomas planas, kuriame nustatytos konkretesnės priemonės. Vienas iš šio plano tikslų – tobulinti mechanizmą, pagal kurį nustatomi valstybės tarnautojų dalyvavimo vykdamas prekybą žmonėmis atvejais ir vykdomas jų baudžiamasis persekiojimas. Juo taip pat siekiama užtikrinti didesnę apsaugą vaikams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos, nes šis klausimas vis dar kelia susirūpinimą. Plane nagrinėjami nacionalinio ir tarptautinio bendradarbiavimo, informuotumo didinimo ir informacijos klausimai. Abiejuose veiksmų planuose nurodyta daugelis reikalaujamų elementų: laikotarpis, konkretūs tikslai, veikla ir numatomi rezultatai, tačiau nenurodyti nei veiklos rezultatų rodikliai, nei konkretūs su biudžetu ir kitais ištekliais susiję skaičiai.

Parengtas naujo 2012–2013 m. veiksmų plano projektas, tikimasi, kad jis bus patvirtintas 2012 m. birželio mėn. Į jį įtraukti ankstesniuose veiksmų planuose nenurodyti elementai. Vienas iš pavyzdžių – pažeidžiamų asmenų, kuriems kyla pavojus tapti prekybos žmonėmis aukomis, visų pirma paliktų vaikų, dar vadinamų socialiniais našlaičiais, apsauga ir jiems kylančių grėsmių prevencija. Naujajame veiksmų plane nurodyti pažangos rodikliai, tačiau veiklos rezultatų priemonės apibūdintos neišsamiai. Jame yra skyrius, kuriuo siekiama stiprinti veiksmų plano stebėjimą ir vertinimą. Veiksmų plane daugiausia dėmesio skiriama aktyvesniam kovos su prekyba žmonėmis koordinavimui (tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis), prekybos žmonėmis prevencijai stiprinant gebėjimus ir vykdamas informuotumo didinimo veiklą, socialinei paramai ir aukų apsaugai, taip pat tyrimo ir procedūrinių sistemų stiprinimui. Visos šios priemonės iš esmės atitinka tarptautinius ir Europos dokumentus, galiojančius kovos su prekyba žmonėmis srityje.

Sukurta ir konsoliduota institucinė struktūra. 2006 m. įsteigtas Kovos su prekyba žmonėmis centras, kuris vykdo visapusišką veiklą. Šiose srityse veikia tiek atitinkamos administracinio

lygmens struktūros, būtent Nacionalinis kovos su prekyba žmonėmis komitetas, kuris yra vyriausybės patariamoji tarnyba, tiek baudžiamojo persekiojimo lygmens struktūros, kurias prižiūri Koordinavimo taryba, pirmininkaujama Generalinio prokuroro, kuris visapusiškai dalyvauja kovojant su prekyba žmonėmis. Be to, vyriausybinių bei nevyriausybinių subjektai, įskaitant regioniniu lygmeniu veikiančias įvairių sričių specialistų grupes, bendradarbiauja pagal nacionalinę konsultavimo sistemą, kuria siekiama suteikti pagalbą prekybos žmonėmis aukoms ir užtikrinti jų apsaugą.

- **Korupcijos prevencijos ir kovos su ja teisės aktų priėmimas ir Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro kovos su korupcija funkcijos stiprinimas, kad už kovą su korupcija atsakingos institucijos aktyviau koordinuotų savo veiklą ir keistųsi informacija**

Korupcijos prevencijos ir kovos su ja pagrindų įstatymas priimtas 2008 m. ir vėliau iš dalies pakeistas. Be šio įstatymo, priimta daug susijusių teisės aktų (pvz., Interesų konflikto įstatymas, Valstybės tarnautojų elgesio kodeksas, Valstybės tarnybos ir valstybės tarnautojų statuso įstatymas, Įstatymas dėl aukštas pareigas valstybėje einančių asmenų pajamų ir turto deklaravimo ir stebėjimo, Viešojo pirkimo įstatymas ir kt.), įskaitant susijusias Baudžiamojo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatas.

Imtasi **papildomų veiksmų tobulinant teisės aktus**, kad nacionalinės teisės aktai atitiktų Europos ir tarptautinius reikalavimus. 2011 ir 2012 m. parengta ir priimta daug teisės aktų. Teisės aktų pakeitimais, *inter alia*: išplėsta korupcinių nusikaltimų taikymo sritis, į ją įtraukiant užsienyje ir tarptautiniu mastu dirbančius valstybės tarnautojus; išplėsta kyšininkavimo nusikaltimų taikymo sritis, į ją įtraukiant daugiau šios rūšies nusikalstamos veikos elementų (pvz., „siūlyti“ ir „duoti“); nustatyta baudžiamoji atsakomybė už rinkėjų papirkinėjimą; nustatytos konkrečios turto konfiskavimo priemonės, apsauginės priemonės nuostoliams padengti ir trečiojo asmens turto konfiskavimo priemonės, taikomos tuo atveju, jeigu trečiasis asmuo žinojo, kad turtas įgytas neteisėtai; iš dalies pakeisti sankcijų už protekcionizmą sistema ir Administracinių nusižengimų kodekse išvardyti interesų konflikto atvejai; nustatyta juridinių asmenų atsakomybė už įvykdytus korupcinius nusikaltimus.

Priimti papildomi teisės aktų pakeitimai, kuriais siekta, kad teisės aktuose būtų atsižvelgta į Valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) rekomendacijas ar Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją reikalavimus, kaip antai: nustatyta baudžiamoji atsakomybė už apgaulingą apskaitos tvarkymą, sustiprinta sankcijų už valstybės tarnautojų elgesio kodekso pažeidimus sistema, sugriežtinti pranešimo apie korupcinius nusikaltimus reikalavimai. Reikėtų toliau stiprinti informacijos suteikusių asmenų apsaugos nuo keršto apsauginių priemonių praktinį taikymą.

Į GRECO rekomendacijas, pateiktas po antrojo vertinimo etapo, susijusio su specialiu tyrimo priemonių visose korupcijos bylose naudojimą reglamentuojančiais teisės aktais, atsižvelgta tik iš dalies, nes specialiosios tyrimo priemonės gali būti naudojamos tik sunkių nusikaltimų atveju, o ne įprastų korupcinių nusikaltimų atveju. Teisės aktai buvo pakeisti, siekiant padidinti sankcijas už aktyvų ir pasyvų kyšininkavimą, šias nusikalstamas veikas automatiškai priskiriant prie sunkių nusikaltimų, kuriuos tiriant gali būti naudojamos specialiosios tyrimo priemonės. Tačiau į specialiąsias tyrimo priemones reglamentuojančių nuostatų taikymo sritį nebuvo įtraukti įprasti korupciniai nusikaltimai, kurių negalima priskirti sunkiems nusikaltimams, pavyzdžiui, prekyba įtaka.

Imtasi papildomų veiksmų įgyvendinant kai kurias iš GRECO trečiojo vertinimo etapo rekomendacijų, būtent susijusių su **inkriminavimu** (pvz., nustatyta korupcinių nusikaltimų

taikymo sritis, juridinių asmenų atsakomybė, korupcinių nusikaltimų privačiajame sektoriuje taikymo sritis, baudžiamoji atsakomybė už aktyvią prekybą įtaka ir kt.).

Politinių partijų ir rinkimų agitacijos kampanijų finansavimas tebėra sritis, kurioje GRECO nurodė esant didelių trūkumų, kurie turi būti pašalinti pirmiausia, kad būtų užtikrintas visiškas skaidrumas, veiksminga priežiūra ir veiksminga, proporcinga bei atgrasomoji sankcijų sistema, taikytina tiek įprastam partijų finansavimui, tiek rinkimų agitacijos kampanijų finansavimui. Šiuo metu partijų ir rinkimų agitacijos kampanijų finansavimą tikrina Centrinis rinkimų komitetas, kurį sudaro devyni nariai (trys iš jų – nuolatiniai). Būtų galima labiau sustiprinti galiojančius teisės aktus ir juose numatyti reikalingas garantijas, siekiant nustatyti visus neteisėto partijų finansavimo atvejus ir veiksmingai pritaikyti sankcijas. Įgyvendinant GRECO rekomendacijas rengiamas Politinių partijų ir rinkimų agitacijos kampanijų finansavimo įstatymo projektas.

Moldovos valdžios institucijos ataskaitas apie GRECO rekomendacijų įgyvendinimą teiks ir 2012 m. Moldovos Respublika turėtų toliau įgyvendinti GRECO rekomendacijas ir teikti papildomą informaciją apie tai, kaip bus įgyvendintos likusios GRECO rekomendacijos.

Viešasis pirkimas tebėra sritis, kurioje kyla didžiausias korupcijos pavojus ir yra didelių trūkumų. Šią sritį reglamentuoja keletas įstatymų, dėl kurių aktyviai diskutuojama, nes kyla abejonų, ar juose įtvirtintos apibrėžtys pakankamos, atsižvelgiant į esamą riziką. Pagal galiojančią sistemą prieš parengiant viešojo pirkimo proceso planą privaloma paskelbti apie ketinimą rengti viešąjį pirkimą. Tačiau dažnai apie viešąjį pirkimą neskelbiama, o jo planas nebūna parengiamas. Sankcijų sistema neveiksminga. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas visiškai skaidrus viešojo pirkimo procesas ir nustatytos atgrasomosios sankcijos, taikomos neįvykdžius teisinių reikalavimų.

Galioja **interesų konfliktą, nesuderinamumą ir turto deklaracijas** reglamentuojantys teisės aktai. Pagrindinis trūkumas susijęs su tikrinimo ir sankcijų taikymo mechanizmu veiksmingumu. **Nacionalinės sąžiningumo užtikrinimo komisijos** (NSUK) įstatymą Parlamentas priėmė 2011 m. gruodžio mėn. NSUK atsakinga už interesų konflikto, nesuderinamumo ir turto deklaracijų tikrinimą, tačiau kol kas veiklos nevykdo. Įstatyme nurodytos NSUK užduotys ir įgaliojimai, jos organizacinė struktūra ir taikytinos procedūros. Nors tai, kad viena institucija įgaliota išsamiai tirti interesų konflikto, turto deklaracijų ir nesuderinamumo atvejus, vertinama teigiamai, tačiau reikėtų papildomų jos nepriklausomumo ir nešališkumo priimant sprendimus garantijų, nes dėl institucijos sudėties išlieka galimybė vykdyti politinę jos kontrolę. NSUK pirmininką skiria Parlamentas. Tris iš penkių jos narių skiria Parlamentas balsų dauguma, vieną deleguoja opozicija ir tik vienas pilietinei visuomenei atstovaujantis narys paskiriamas surengus viešą konkursą. Dėl dabartinės sudėties politinė dauguma turi galimybę kontroliuoti NSUK sprendimų priėmimą. Sprendimai dėl interesų konflikto, turto deklaracijų ir nesuderinamumo turėtų būti nešališki ir juos priimant neturėtų būti daroma jokia politinė įtaka. Įstatyme pakankamai išsamiai apibūdintos NSUK užduotys ir procedūros, susijusios su interesų konflikto, turto deklaracijų ir nesuderinamumo patikrinimais. Reikia praktiškai išbandyti, ar patikrinimai veiksmingi. NSUK narių ir personalo atranka turi būti vykdoma laikantis objektyvių ir nuopelnais grindžiamų kriterijų, o sprendimo priėmimo procesas kiekvienu atveju turi būti apsaugotas nuo politinės įtakos ar politinių svarstymų.

Nustačius akivaizdų pareigūno pajamų ir turto skirtumą (kuris įstatyme neapibrėžtas), NSUK gali apie tai pranešti prokuratūrai, jeigu kyla įtarimų, kad įvykdytas nusikaltimas, ir mokesčių institucijoms. NSUK nesuteikta konkrečių įgaliojimų pasiūlyti konfiskuoti neteisėtą turtą.

Nustačiusi interesų konfliktą arba nesuderinamumą, NSUK paskelbs pažeidimo aktą ir galės pateikti prašymą valstybinėms institucijoms imtis drausminių priemonių arba panaikinti atitinkamo pareigūno įgaliojimus ar nutraukti su juo sudarytą sutartį. NSUK taip pat gali kreiptis į teismą, kad jis panaikintų valstybės pareigūno, sukėlusio interesų konfliktą arba nesuderinamumą, priimtą administracinį aktą. Pagal įstatymą turto deklaracijas privaloma skelbti NSUK interneto svetainėje. Tai – teigiama priemonė, kuria plačiajai visuomenei suteikiama galimybė susipažinti su turto deklaracijomis ir dėl kurios gali padaugėti neteisėto turto nustatymo atvejų.

Turi būti skirta pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad būtų užtikrintas NSUK atliekamų patikrinimų veiksmingumas. Visi aspektai, susiję su nepriklausomu sprendimų priėmimu, gebėjimais atlikti patikrinimus ir siūlyti sankcijas, yra labai svarbūs užtikrinant sistemos veiksmingumą, kurį nustatyti galima tik pagal veiklos rezultatus. Turėtų būti pateikta daugiau informacijos apie tai, kokia techninė įranga ir kompiuterinėmis duomenų bazėmis gali naudotis NSUK.

Ypatingą dėmesį reikėtų skirti tam, kad **teisės aktų leidybos procesas būtų nuoseklus** ir būtų išvengta teisinio neapibrėžtumo bei užtikrintas išsamus teisės aktų įgyvendinimas. Šiuo metu vykdomi teisinės sistemos pakeitimai, kurių reikia pagal įvairias kovos su korupcija reformų priemones. Suprantama, kad reformos vykdomos sparčiau ir tai atsispindi teisės aktų leidybos srityje, bet būtina užtikrinti, kad tai nedarytų poveikio visos sistemos nuoseklumui ir stabilumui. Per kelis mėnesius tas pats teisės aktas gali būti pakeistas skirtingais teisės aktais priimtais pakeitimais. Turėtų būti atliekamas išsamus teisės aktų leidybos iniciatyvų poveikio vertinimas, be kita ko, įvertinant finansinių ir žmogiškųjų išteklių poreikį; šios iniciatyvos turi būti koordinuojamos.

2011–2015 m. kovos su korupcija strategiją Parlamentas priėmė 2011 m. liepos mėn. Joje nustatyti aiškūs prioritetai ir tikslai. Strategijoje pateikiamas glaustas esamos padėties vertinimas, pagrįstas įvairiomis apklausomis, kuriomis siekiama nustatyti korupcijos suvokimą, taip pat labai bendra korupcijos priežasčių analizė. Joje taip pat apibrėžti pagrindiniai principai ir veiksmų kryptys, nustatyti bendri veiklos rezultatų kriterijai ir bendrieji tikslai, kurie turi būti įvykdyti iki įgyvendinimo laikotarpio pabaigos. Strategijoje pakankamai išsamiai apibūdintas jos įgyvendinimo stebėjimo procesas, o parlamentinei komisijai pavesta jį koordinuoti. Stebėjimo darbo grupę sudaro keli subjektai, tarp kurių ir privačiojo sektoriaus bei pilietinės visuomenės atstovai.

2012–2013 m. kovos su korupcija veiksmų planą Parlamentas patvirtino 2012 m. vasario mėn. Nors veiksmų plane nustatytos įvairios išsamios priemonės, terminai, rodikliai ir numatomi tikslai, jame nenurodytas išlaidų vertinimas, nepateikta informacijos apie biudžeto ir žmogiškuosius išteklius. Be to, veiksmų plane nėra duomenų apie rizikos vertinimus ar pažeidžiamus sektorius. Nors veiksmų plane daugiausia dėmesio skirta teisiniams ir instituciniams sprendimams, daugiau dėmesio turėtų būti skiriama operatyvinėms priemonėms. Reikėtų toliau tobulinti priemones, susijusias su vidaus kontrolės mechanizmais, ir jų sąveiką su teisėsaugos institucijomis.

Kalbant apie **institucinę struktūrą**, 2002 m. įsteigtas Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centras, kuris kelis kartus restruktūrizuotas. Naują Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro įstatymą Parlamentas priėmė 2012 m. gegužės 25 d. Centras pervadintas **Nacionaliniu kovos su korupcija centru**. Jo nepriklausomumas sustiprintas nustačius, kad jis atskaitingas Parlamentui, ir užtikrinus, kad jo direktorius būtų renkamas viešo konkurso būdu ir jį eiti pareigas skirtų Parlamentas. Naujajame įstatyme taip pat gana gerai apibrėžtos atleidimo iš darbo procedūros. Prieš centro reformą buvo surengtos kelios

viešos konsultacijos, taip pat kreiptasi pagalbos į tarptautinę bendruomenę ir parengtas reformos strategijos dokumento projektas, kuris Vyriausybei buvo pateiktas 2011 m. lapkričio mėn. ir kuriame siūlomos trys pagrindinės reformos kryptys: nepriklausomumas, didesni pajėgumai ir visuomenės parama. Iš paminėtų krypčių naujajame įstatyme daugiausia dėmesio skirta nepriklausomumui, o veiksmingumas ir didesnis pajėgumas dar reikės geriau išaiškinti ir išbandyti praktiškai. Šiuo metu baigiama rengti nauja centro, kaip institucijos, stiprinimo strategija, kuri paremta ankstesniame reformos strategijos dokumente nustatytais tikslais ir kurioje daugiausia dėmesio skiriama naujų teisės aktų įgyvendinimui. Svarbiausias reformos elementas turėtų būti tinkamo centro pajėgumo veiksmingai atlikti nustatytas užduotis užtikrinimas, taip sustiprinant nepriklausomumo garantijas.

Centras išlaikė tiek prevencijos, tiek tyrimo įgaliojimus, tačiau pasikeitė jų forma. Kalbant apie represines priemones, centro tyrimo veiklą kontroliuoja prokuratūra. Tyrimų kompetencijai dabar priskiriama tik korupcija ir su ja susijusios nusikalstamos veikos. Tačiau nusikalstamos veikos nėra skiriamos pagal padarytos žalos mastą arba pareigūno, kurio veikla tirinama, užimamas pareigas. Visi korupciniai nusikaltimai, neatsižvelgiant į tai, ar jie smulkūs ar kad juos įvykdė aukšto rango pareigūnas, priklauso centro kompetencijai. Visi kiti su korupciniais nusikaltimais nesusiję ekonominiai nusikaltimai perduoti Vidaus reikalų ministerijos ir Muitinės kompetencijai. Centro kompetencijai tebeprisiklauso pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo nusikaltimai. Finansinės žvalgybos padalinys (FŽP) išlaiko autonomiškumą centre (t. p. žr. tolesnį skyrių apie pinigų plovimą).

Centro direktorių po viešo konkurso paskiria Parlamentas. Parlamentas taip pat sprendžia dėl direktoriaus atleidimo, kurio pagrindas išsamiai nurodytas įstatyme. Naujajame Nacionalinio kovos su korupcija centro įstatyme taip pat nustatyta nemažai su sąžiningumu susijusių garantijų ir numatyti centro darbuotojų sąžiningumo patikrinimai. Vis dėlto naujosios sistemos veiksmingumas dar turi būti išbandytas praktiškai, taip pat dar reikia spręsti įgaliojimų pasidalijimo ir veiklos koordinavimo su kitomis teisėsaugos institucijomis klausimus. 2012 m. sausio mėn. centro valdyba patvirtino Centro strateginės plėtros programą, kuri apima kitus dvejus metus. Programoje busimos konkrečios priemonės nurodomos gana abstrakčiai. Joje minimi praėjusių metų biudžeto išteklių ir darbuotojų skaičius, tačiau nepateikiamas kitiems dviem metams numatytų išlaidų ar reikalingų žmogiškųjų išteklių vertinimas. Taip pat nėra išsamaus veiksmų tvarkaraščio. Centro veiklos strateginėje programoje nėra aiškiai nurodyta, kaip bus užtikrinamas jo veiklos veiksmingumas ir koordinavimas su kitomis kovos su korupcija institucijomis bei teisėsaugos institucijomis.

Kalbant apie **institucijų bendradarbiavimą**, reikia dėti daugiau pastangų, siekiant užtikrinti, kad visos korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje veikiančios institucijos, įskaitant Nacionalinę sąžiningumo užtikrinimo komisiją, Nacionalinį kovos su korupcija centrą, vidaus kontrolės mechanizmus, FŽP, prokuratūrą ir teisėsaugos institucijas, aiškiai pasidalytų užduotis ir veiksmingai bendradarbiautų. Reikia imtis veiksmų, kad būtų skatinamas veiksmingas policijos darbas, paremtas žvalgybos informacija, o institucijų naudojamų keitimosi informacija sistemų tobulinimas turėtų būti laikomas prioritetu.

- **Pinigų plovimo bei terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais teisės aktų konsolidavimas, remiantis Finansinių veiksmų darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu (FAFT) nustatytais tarptautiniais standartais; reguliarius atitinkamos nacionalinės strategijos atnaujinimas; nepriklausomo Finansinės žvalgybos padalinio įsteigimas**

2011 m. balandžio 7 d. priimtas įstatymas, kuriuo iš dalies pakeistas 2007 m. Pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais įstatymas.

2010–2012 m. pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais strategiją ir veiksmų planą Vyriausybė patvirtino 2010 m. rugsėjo 3 d. Strategija sukurtas geras pagrindas darbui. Ypač teigiamai įvertintas pripažinimas, kad ankstesnės strategijos nebuvo visapusiškai veiksmingos, nes metų pabaigoje priemonės būdavo iš jų išbraukiamos, neatsižvelgus į tai, ar tos priemonės įgyvendintos veiksmingai. Remiantis įgyta patirtimi pasirinktas naujas metodas, pagal kurį rengiama penkerių metų strategija, pagrįsta metiniais veiksmų planais, kurių priemonės, jeigu nebuvo įvykdytos, perkeliamos į kitų metų veiksmų planą. Atrodo, kad strategijoje atsižvelgta į tai, kad anksčiau nebuvo turto išaldymo ir konfiskavimo procedūrų, pagal kurias nebūtų reikalaujama nustatyti pagrindinį pažeidimą.

Kalbant apie nepriklausomo Finansinės žvalgybos padalinio įsteigimą (FŽP), 2011 m. balandžio 7 d. įstatymu Pinigų plovimo prevencijos ir kovos su juo biuras įsteigtas, kaip specializuotas nepriklausomas Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro padalinys (t. p. žr. pirmesnių skyrių apie kovą su korupcija), kuriam suteikti specialūs FŽP įgaliojimai. Patvirtinti keli papildomi su juo veikla susiję įsakymai.

Pinigų plovimo prevencijos ir kovos su juo biuras yra visiškai nepriklausomas nuo Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro. Kad atitiktų tarptautinius standartus ir galėtų vykdyti savo funkcijas, FŽP privalo išlikti nepriklausomas nuo kitų įstaigų. FŽP yra pripažintas EGMONT grupės ir Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo (CARIN) narys.

Pinigų plovimo prevencijos ir kovos su juo biuras rengia nacionalinę kovos su pinigų plovimu rizikos vertinimą ir kovos su terorizmo finansavimu priemones. Jis atlieka ir operatyvines, ir tyrimo funkcijas, vykdo baudžiamąjį persekiojimą ir tarpininkauja vykdant veiklą, susijusią su gautais duomenimis, jų tyrimu ir teisėsaugos institucijomis.

Europos Tarybos Pinigų plovimo prevencijos priemonių įvertinimo ekspertų komiteto (MONEYVAL) 2011 m. balandžio 14 d. pažangos ataskaitos išvadose⁴ pripažinta nuosekli pažanga, daroma vartotojų išsamaus tikrinimo ir ataskaitų teikimo srityse. Remiantis MONEYVAL išvadomis reikia pateikti daugiau šios tvarkos veiksmingumo rodiklių, visų pirma nurodyti už pinigų plovimą nuteistų asmenų skaičių ir atgauto turto verčių sumas. MONEYVAL ketvirtojo etapo vertinime turėtų būti nurodyti kiti susiję pažangos rodikliai. 2011 m. lapkričio mėn. MONEYVAL atstovai, vykdydami ketvirtojo etapo vertinimą, surengė vizitą vietoje ir pateiks ataskaitos projektą, kuris turi būti peržiūrėtas ir priimtas 2012 m. gruodžio mėn. Jame turėtų būti pateikta papildomų susijusių pažangos rodiklių.

Nuo 2011 m. liepos mėn. FATF nebestebi Moldovos Respublikos.

- **Nacionalinės kovos su narkotikais strategijos ir susijusio veiksmų plano priėmimas; pradėtas bendradarbiavimas su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru (ENNSC)**

4

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/Progress%20reports%202y/MONEYVAL\(2011\)6_ProgRep2_MLD_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/Progress%20reports%202y/MONEYVAL(2011)6_ProgRep2_MLD_en.pdf)

2010 m. gruodžio 27 d. Moldovos Respublika patvirtino 2011–2018 m. nacionalinę kovos su narkotikais strategiją. Strategijoje apibrėžti tikslai, veiksmai, kurių būtina imtis, ir aiški visų suinteresuotųjų šalių, dalyvaujančių kovojant su narkomanija ir narkotikų prekyba, atsakomybė. Strategija parengta remiantis 2005–2012 m. Europos kovos su narkotikais strategija ir susijusiomis JT konvencijomis. Joje siūloma laikytis visapusiško požiūrio į problemas, susijusias su narkotikų vartojimu, pagrįsto sudėtingu, tarpžinybiniu ir tarpdisciplininiu bendradarbiavimu visais lygmenimis, siekiant trijų pagrindinių tikslų: a) sumažinti narkotikų pasiūlą (vykdant teisinę narkotikų judėjimo kontrolę ir kovojant su narkotikų prekyba bei neteisėtu narkotikų platinimu); b) sumažinti narkotikų paklausą (vykdant pirminę prevenciją, suteikiant gydymą ir reabilitaciją narkotines medžiagas vartojantiems asmenims) ir c) sumažinti riziką (žalą).

2011 m. birželio mėn. Vyriausybė pritarė sprendimui įsteigti Nacionalinę kovos su narkotikais komitetą – nuolatinę vyriausybinių lygmens instituciją, prižiūrinčią, rengiančią ir koordinuojančią narkotikų paklausos ir pasiūlos mažinimo politikos kryptis. Jo sekretoriatas įsteigtas 2011 m. liepos mėn. Vyriausybės sprendimu; sekretoriatas pradėjo rinkti ir nagrinėti nacionalinių valdžios institucijų pateiktą informaciją ir duomenis.

Kalbant apie teisėsaugos lygmenį, Vidaus reikalų ministerijoje veikia Kovos su narkotikais departamentas. Už politikos koordinavimą atsakinga Tarpžinybinė komisija. Be to, atitinkamos struktūros įsteigtos Sveikatos apsaugos ministerijoje. Sustiprinta Nacionalinė kovos su narkotikais stebėjimo tarnyba.

Bendradarbiaujama su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru (ENNSC). Moldovos valdžios institucijos teikia nacionalinius duomenis ir atlieka su tendencijomis susijusį darbą. 2011 m. spalio 28 d. raštu Moldovos Respublika paprašė oficialiai įtvirtinti bendradarbiavimą su ENNSC pasirašant susitarimo memorandumą. Šiuo metu vyksta Moldovos Respublikos ir ENNSC susitarimo memorandumo pasirašymo procedūra, o jį pasirašyti tikimasi 2012 m.

- **JT ir Europos Tarybos konvencijų, susijusių su pirmiau išvardytomis sritimis ir kova su terorizmu, priėmimas**

Moldovos Respublika prisijungė prie visų JT ir Europos Tarybos konvencijų, susijusių su pirmiau nurodytomis sritimis. Ratifikuotos ir įsigaliojo daugelis JT ir Europos Tarybos konvencijų, taikomų kovos su terorizmu srityje.

3 skyrius / 2 tema. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose

- **Teisės aktų dėl savitarpio teisinės pagalbos priėmimas**

Galioja dauguma savitarpio teisinę pagalbą reglamentuojančių teisės aktų.

Moldovos Respublika vykdo didelio masto baudžiamųjų ir baudžiamojo proceso teisės aktų reformą. Pagal 2011 m. vasario 9 d. Vyriausybės sprendimą įsteigta Tarpinstitucinė darbo grupė, atsakinga už baudžiamojo proceso teisės aktų, taikytinų operatyvinio tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo srityse, pakeitimus. Darbo grupė parengė baudžiamojo persekiojimo sistemos ir baudžiamojo proceso reformos koncepcijos dokumento projektą. Atitinkamai buvo parengtas Įstatymo, kuriuo keičiami tam tikri teisės aktai (1994 m. balandžio 12 d. Operatyvinio tyrimo, baudžiamojo proceso kodekso įstatymas Nr. 45-XII), projektas, siekiant šiuos teisės aktus suderinti su naujomis nuostatomis dėl kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir tarptautinių jungtinių tyrimo grupių, peržiūrėti nacionalinius įstatymus, reglamentuojančius telefoninių pokalbių pasiklausymą, taip pat peržiūrėti su Pietryčių Europos policijos bendradarbiavimo konvencija susijus teisės aktus.

2012 m. kovo 29 d. Parlamentas priėmė Specialiosios tyrimo veiklos įstatymą. Įstatymą dėl kai kurių teisės aktų pakeitimo (Baudžiamojo proceso kodekso) Parlamentas priėmė 2012 m. balandžio 5 d. Reikės aiškiau nurodyti ryšį tarp šių dviejų įstatymų.

- **Prisijungimas prie Europos Tarybos konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose antrojo papildomo protokolo**

2012 m. kovo 13 d. Moldovos Respublika pasirašė Europos Tarybos konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose antrąjį papildomą protokolą, kuris turi būti ratifikuotas.

- **Susitarimo su Eurojustu sudarymas**

Eurojustas Moldovos Respublikoje įsteigė ryšių palaikymo centrą. 2006 m. užmegzti ryšiai, kuriais siekta pradėti derybas dėl Susitarimo dėl Moldovos Respublikos ir Eurojusto bendradarbiavimo. Šiuo tikslu 2008–2010 m. surengti trys susitikimai. Siekiant pažangos derybose turi būti visiškai konsoliduoti nauji Moldovos teisės aktai, reglamentuojantys duomenų apsaugą teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose tikslais, nes tam, kad būtų sudarytas bendradarbiavimo su Eurojustu susitarimas būtina įvykdyti išankstinę sąlygą – užtikrinti tinkamą duomenų apsaugos lygį (t. p. žr. toliau 4 temą apie duomenų apsaugą). 2012 m. vasario mėn. Moldovos Respublika pateikė Eurojustui papildomos informacijos apie duomenų apsaugą. Tikimasi, kad derybos dėl susitarimo bus pradėtos 2012 m. antrąjį pusmetį.

3 skyrius / 3 tema. Teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas

- **Atitinkamų nacionalinių tarnybų veiklos koordinavimo mechanizmo ir bendros duomenų bazės, prie kurios atitinkami pareigūnai gali tiesiogiai prisijungti, sukūrimas**

Atitinkamų teisėsaugos institucijų veiklos koordinavimą užtikrina SELEC (Konvencija dėl Pietryčių Europos teisėsaugos centro bendradarbiavimo) ir GUAM (Demokratijos ir ekonominio vystymosi organizacija) nacionalinis virtualus centras, įsteigtas 2006 m. Šis centras yra Vidaus reikalų ministerijos padalinys, kurio užduotis – plėtoti atitinkamų nacionalinių ir Europos tarnybų bendradarbiavimą kovojant su tarpvalstybiniu organizuotu nusikalstamumu ir užtikrinant sienų saugumą. SELEC / GUAM nacionalinis virtualus centras užtikrina, kad būtų koordinuojama Vidaus reikalų ministerijos, Šienos apsaugos tarnybos, Muitinės, Saugumo ir informacijos tarnybos ir Kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro veikla. Šios valdžios institucijos gali tiesiogiai prisijungti prie centro duomenų bazės, kurioje saugomi duomenys apie tarpvalstybinio organizuoto nusikalstamumo tyrimą, prevenciją ir kovą su juo. Informacija keičiamasi naudojantis SELEC / GUAM kanalais.

Pagrindiniai Nacionalinio virtualaus centro tikslai šie: 1) užtikrinti bendradarbiavimui ir specialių veiksmų plėtojimui tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis reikalingą organizacinę struktūrą, siekiant tarpvalstybinio organizuoto nusikalstamumo ir kitų sunkių nusikaltimų prevencijos ir vykdant kovą su jais SELEC ir GUAM valstybėse narėse, 2) keistis informacija apie tarpvalstybinių nusikaltimų prevenciją ir kovą su jais su SELEC ir GUAM valstybių narių teisėsaugos institucijomis ir 3) analizuoti informaciją, renkama tyrimo ir kovos su tarpvalstybiniais nusikaltimais bei jų prevencijos tikslais, leisti su ja susipažinti ir ja naudotis.

Centras naudoja duomenų bazę „Registru“. Šioje duomenų bazėje laikoma informacija apie asmenis, transporto priemones, įmones (savininkus, veiklos pobūdį, įmonės vardu registruotas transporto priemones), vairuotojo pažymėjimus, įvairius dokumentus, pavyzdžiui, pasus arba gimimo liudijimus, taip pat apie sienų perėjimo punktus. Kadangi egzistuoja įvairios

duomenų bazės, kurias administruoja skirtingi valdytojai (duomenų bazę „Registru“ administruoja Informacijos, technologijos ir ryšių ministerija, informaciją apie valstybės sienų kirtimą administruoja Sienos apsaugos tarnyba, informaciją apie nekilnojamąjį turtą – „Cadastru“), centras gali naudotis šiomis duomenų bazėmis per įgaliotuosius ryšių palaikymo pareigūnus.

2006 m. Elektroninių informacinių nusikaltimų, baudžiamųjų bylų ir nusikalstamas veikas padariusių asmenų registravimo sistemos įstatymu sukurtas atitinkamų nacionalinių institucijų veiklos koordinavimo mechanizmas ir sukurta duomenų bazė. Patvirtinti bendri įsakymai dėl koordinavimo mechanizmo: 1) 2008 m. įsakymas dėl vieno bendro įrašo apie nusikalstamas veikas, baudžiamąsias bylas ir nusikalstamas veikas padariusius asmenis, 2) 2006 m. įsakymas dėl vieno bendro įrašo apie operatyvines bylas, susijusias su ieškomais asmenimis, nenustatytos tapatybės asmenims ar palaikų atpažinimu (paieška ir tapatybės nustatymas), ir 3) 2004 m. įsakymas dėl vieno bendro įrašo apie pažymėtus objektus, antikvarinius daiktus ir meno kūrinius, taip pat apie pamestus arba surastus daiktus.

Turėtų būti toliau siekiama sukurti tinkamą atitinkamų nacionalinių tarnybų veiklos koordinavimo mechanizmą ir tuo tikslu turėtų būti įsteigtas visų žvalgybos ir tyrimo veikloje dalyvaujančių tarnybų veiklos koordinavimo komitetas. Šiam koordinavimo komitetui pirmininkauti turėtų Generalinis prokuroras, kuris turėtų imtis vadovaujamojo vaidmens, komiteto posėdžiai turėtų būti reguliarūs.

Neaišku, ar numatyta steigti tarpžinybinę struktūrą, kad būtų aktyviau keičiamasi informacija apie organizuotą nusikalstamumą, ar šią funkciją atliks pirmiau minėtas Nacionalinis virtualus centras. Šiuo metu nėra centralizuotos struktūros, galinčios užtikrinti tiesioginę prieigą prie duomenų bazių, kuriose laikoma informacija susijusi su, pavyzdžiui, gyventojais (registas), transporto priemonėmis, sienos kirtimo atvejais, vogtais daiktais, pirštų atspaudais, DNR, mokesčių administravimu, muitinės duomenų baze, Saugumo ir informavimo tarnybos duomenų bazėmis, nuosprendžių registras, kalinamais asmenimis, kadastru ir kt. Iki šiol tarnybos neturi tiesioginės prieigos prie visų esamų duomenų bazių, todėl jos turi pasikliauti ryšių palaikymo pareigūnais, kurie kreipiasi į savo tarnybos administraciją, kad gautų leidimą susipažinti su reikalinga informacija.

Nėra universalus reikalavimas sukurti bendrą duomenų bazę – kai kuriose šalyse tokia duomenų bazė sukurta, kitose kuriamos atskiros duomenų bazės – vis dėlto svarbu pradėti taikyti priemones, reikalingas, kad būtų galima veiksmingai naudotis visomis duomenų bazėmis. Valdžios institucijos turėtų numatyti kurti tarpžinybinę priemonę, kaip antai planuojamą Informavimo ir informacijos analizės padalinį, kad visų žvalgybos ir teisėsaugos tarnybų pareigūnai galėtų gauti prieigą prie įvairių duomenų bazių.

- **Operatyvinio bendradarbiavimo susitarimo su Europolu, kuriuo užtikrinamas tinkamas duomenų apsaugos lygis, sudarymas**

Tai, ar bus pradėtos derybos su Europolu dėl operatyvinio bendradarbiavimo susitarimo, priklausys nuo Europolo atliekamo atitinkamų duomenų apsaugos standartų vertinimo. Šiuo metu atliekamas duomenų apsaugos vertinimas. Europolas užbaigė pirmąjį pateiktos informacijos patikrinimo etapą ir 2011 m. sausio mėn. Moldovos Respublikai pateikė papildomų klausimų. 2011 m. kovo 23 d. Moldovos Respublika atsiuntė atsakymą, kuriame pateikė papildomos su asmens duomenų apsauga susijusios informacijos. 2012 m. balandžio mėn. Europolui pateikta papildomų teisės aktų (žr. 4 temą apie duomenų apsaugą). Šiuo metu Europolas vertina Moldovos Respublikoje galiojančius duomenų apsaugos įstatymus ir vėliau gali paprašyti pateikti reikiamą papildomą informaciją ir paaiškinimus. Gali būti, kad įsigaliojus įstatymams ir surinkus šiek tiek duomenų apie jų praktinį taikymą bus atliktas

tiriamasis vizitas. Derybas dėl operatyvinio bendradarbiavimo su Europolu bus galima pradėti tik gavus Europolo valdybos leidimą, kurį ji suteikia atsižvelgusi į Jungtinės priežiūros institucijos nuomonę, pagrįstą Europolo duomenų apsaugos ataskaita.

2011 m. balandžio mėn. Europolas Moldovos teisėsaugos institucijoms surengė informuotumo didinimo seminarą. 2011 m. liepos mėn. Moldovos Respublika buvo pakviesta komandiruoti į Europolą antrą nuolatinį ryšių palaikymo pareigūną.

3 skyrius / 4 tema. Duomenų apsauga

- **Asmens duomenų apsaugos teisės aktų konsolidavimas, įskaitant prisijungimą prie 2001 m. Europos Tarybos konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu papildomo protokolo dėl priežiūros institucijų ir valstybės sienas kertančių duomenų srautų**

Naujasis Moldovos Respublikos Duomenų apsaugos įstatymas priimtas 2011 m. liepos 8 d. ir įsigaliojo 2012 m. balandžio 14 d. Juo panaikinamas 2007 m. Duomenų apsaugos įstatymas ir Moldovos Respublikos duomenų apsaugos teisės aktai suderinami su atitinkamais Europos Tarybos dokumentais bei ES *acquis*. Be to, 2011 m. spalio 21 d. priimtas Tam tikrus teisės aktus keičiantis ir papildantis įstatymas, kuriuo, *inter alia*, užtikrinamas didesnis priežiūros institucijos nepriklausomumas ir sustiprinami jos įgaliojimai. Numatoma, kad šie teisės aktų pakeitimai įsigalios 2012 m. birželio 16 d.

Dedamos pastangos konsoliduoti šiuos teisės aktus, kitų teisės aktų ir Vyriausybės potvarkių nuostatas suderinant su Duomenų apsaugos įstatymo nuostatomis. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti policijos sektoriuje galiojančioms duomenų apsaugos taisyklėms (visų pirma turėtų būti visiškai įgyvendintos atitinkamos Europos Tarybos rekomendacijos), taip pat Baudžiamojo proceso kodekso ir Specialiosios tyrimo veiklos įstatymo peržiūrai (t. p. žr. skyrių apie teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose pirmiau). Visiškas teisės aktų konsolidavimas ir veiksmingas jų įgyvendinimas – išankstinė sąlyga, kurią reikia įvykdyti, kad būtų galima pasirašyti operatyvinio bendradarbiavimo susitarimus su Eurojustu ir Europolu (t. p. žr. 2 ir 3 temas pirmiau).

Moldovos Respublika 2001 m. ratifikavo Europos Tarybos konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu papildomą protokolą dėl priežiūros institucijų ir valstybės sienas kertančių duomenų srautų. Protokolas įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d.

2009 m. viduryje pradėjo veikti Nacionalinis asmens duomenų apsaugos centras, įsteigtas pagal 2007 m. Duomenų apsaugos įstatymą. Naujais teisės aktais užtikrintas didesnis centro nepriklausomumas ir sustiprintos jo galios. Centras pavaldus Parlamentui ir yra nešališkas bei nepavaldus jokioms kitoms vyriausybėms ar administravimo įstaigoms.

4 skyrius. Išorės santykiai ir pagrindinės teisės

Bendras vertinimas

Moldovos Respublika priėmė atitinkamus teisės aktus ir sparčiai vykdė nacionalinių teisės aktų peržiūrą, siekdama, kad jie atitiktų reikalaujamus kriterijus. Priimdama Lygybės užtikrinimo įstatymą Moldovos Respublika baigė kurti teisinę bazę, kuria turi būti užtikrintas veiksmingas išorės santykių ir pagrindinių teisių srityje nustatytų kriterijų įvykdymas. Moldovos Respublikos Vyriausybė taip pat iš dalies pakeitė veiksmų planą, kuriame nustatytos paramos romams priemonės, siekdama atsižvelgti į rekomendacijas, susijusias su tarptautiniais standartais ir įtraukties politika. Ji taip pat aiškiau išdėstė ankstesnėje ataskaitoje paminėtų teisės aktų aspektus, pirmiausia susijusius su asmenų be pilietybės statuso nustatymu.

Komisijos nuomone, Moldovos Respublika iš esmės atitinka 4 skyriaus kriterijus.

Išsamios pastabos

4 skyrius / 1 tema. Teisė laisvai judėti Moldovos Respublikoje

- **Teisėtai šalyje būnančių užsieniečių arba asmenų be pilietybės užsiregistravimo ir išsiregistravimo procedūrų teisės aktų ir reguliavimo sistemos peržiūra, siekiant panaikinti nepagrįstus apribojimus**

2011 m. gegužės mėn. Vyriausybė patvirtino Sprendimą Nr. 337, kuriuo iš dalies pakeistas 1995 m. sausio 6 d. Vyriausybės Sprendimas Nr. 376 dėl papildomų nacionalinės pasų išdavimo sistemos konsolidavimo priemonių. 2011 m. birželio mėn. sprendimas paskelbtas valstybės oficialiajame leidinyje ir šiuo metu galioja. Juo siekiama peržiūrėti nuostatas dėl asmenų registravimo taisyklių ir pirmiausia nustatomas su biometriniais duomenimis susijusios informacijos gavimo bei tvarkymo mechanizmas, nurodoma reglamentuoti asmenų, juridinių subjektų, teisėsaugos ir vietos valdžios institucijų teisinius santykius, kad būtų užtikrinta teisė laisvai judėti Moldovos Respublikoje, taip pat teisė įsikurti ir apsigyventi bet kur šalyje.

Siekiant išvengti asmenų be pilietybės bylų, susijusių su valstybės teisių ir pareigų perėmimu, Parlamentas 2011 m. birželio mėn. priėmė 2000 m. birželio 2 d. Pilietybės įstatymo Nr. 1024-XIV pakeitimus, kurie valstybės oficialiajame leidinyje paskelbti 2011 m. liepos 8 d. Be to, 2012 m. balandžio mėn. Moldovos Respublika oficialiai deponavo prisijungimo prie Jungtinių Tautų konvencijų dėl pilietybės neturinčių asmenų skaičiaus mažinimo (priimta 1961 m. rugpjūčio 30 d. Niujorke) ir dėl asmenų be pilietybės statuso (priimta 1954 m. rugsėjo 28 d. Niujorke) dokumentus (t. p. žr. 2 skyriaus 2 temą pirmiau).

2002 m. birželio 2 d. Pilietybės įstatymo Nr. 1024-XIV pataisomis siekiama patikslinti įstatymą, siekiant spręsti asmenų, kurie po Tarybų Sąjungos subyrėjimo tapo asmenimis be pilietybės, problemą ir užtikrinti tokių atvejų prevenciją, ir spręsti su valstybės teisių bei pareigų perėmimu susijusius klausimus. Moldovos Respublikai prisijungus prie konvencijų dėl pilietybės neturinčių asmenų skaičiaus mažinimo ir dėl asmenų be pilietybės statuso bus lengviau plėtoti asmenų be pilietybės statuso nustatymo mechanizmą bei tvarką ir parengti asmenų be pilietybės nustatymo institucinę struktūrą. Kalbant apie asmenų be pilietybės statuso nustatymą, Moldovos Respublika galėtų apsvarstyti galimybę suteikti prašytojams teisę teisėtai įsidarbinti, kol vykdomos atitinkamos procedūros, kaip tai daroma prieglobsčio prašytojų atveju.

2011 m. lapkričio mėn. Vyriausybė patvirtino veiksmų planą dėl papildomų horizontaliųjų teisės aktų pakeitimų, kuriomis siekiama panaikinti visus nereikalingus apribojimus, susijusius su užsiregistruoti siekiantiems užsieniečiams privalomais ŽIV / AIDS tyrimais. Taip nuspręsta atsižvelgus į darbo grupės, kuriai buvo pavesta peržiūrėti visus galiojančius susijusius teisės aktus, kuriuose buvo įtvirtintos šį dalyką reglamentuojančios nuostatos, vertinimą. Todėl Parlamentas priėmė Įstatymo Nr. 23/2007 teisinius pakeitimus „dėl ŽIV / AIDS profilaktikos“, o Vyriausybė patvirtino ir nusiuntė Parlamentui Įstatymo, kuriuo pakeičiamas ir papildomas Įstatymas Nr. 180/2008 dėl darbo jėgos migracijos, ir Įstatymas Nr. 200/2010 dėl užsieniečiams taikomos tvarkos, projektą, siekdama palengvinti dokumentų išdavimo užsieniečiams Moldovos Respublikoje procesą.

4 skyrius / 2 tema. Piliečių teisės ir mažumų apsauga

- **Išsamių kovos su diskriminacija teisės aktų priėmimas, vadovaujantis JT ir Europos Tarybos stebėjimo institucijų rekomendacijomis ir siekiant užtikrinti veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos**

Be Konstitucijoje įtvirtintų kovos su diskriminacija sąlygų ir baudžiamojoje, civilinėje bei administracinėje teisėje nustatytų atitinkamų normų, 2012 m. gegužės mėn. Parlamentas priėmė išsamų kovą su diskriminacija reglamentuojantį Lygybės užtikrinimo įstatymą. Įstatymo tikslas – vykdyti diskriminacijos prevenciją ir kovą su ja ir visiems asmenims Moldovos Respublikoje užtikrinti vienodas teises politikos, ekonomikos, socialinės apsaugos, kultūros ir kitose gyvenimo srityse, neskiriant žmonių pagal rasę, odos spalvą, pilietybę, etninę kilmę, kalbą, religiją, įsitikinimus, lytį, amžių, negalią, nuomonę, politines pažiūras ar kitus panašius kriterijus. Šie kriterijai aiškiai išdėstyti aukščiausiu politiniu lygmeniu⁵.

Atsižvelgus į pirmiau surengtų viešų konsultacijų rezultatus, įstatyme įtvirtintos nuostatos, ribojančios jo taikymą santuokos ir įsivaikinimo ryšiams, kuriuos reglamentuoja galiojantys įstatymai, ir religiniams judėjimams bei su jų propaguojamais religiniais įsitikinimais siejamoms šių judėjimų atšakoms. Patobulintos taisyklės, reglamentuojančios Diskriminacijos prevencijos bei kovos su ja ir lygybės užtikrinimo tarybos – nešališko ir visiškai nepriklausomai nuo valdžios institucijų veikiančios tarnybos, kuriam suteikti platūs veiklos šioje srityje įgaliojimai, – darbą. Lygybės užtikrinimo taryba taip pat įgaliota nustatyti įpareigojimus ir pagal sprendimus dėl patvirtintos diskriminacijos atvejų gali skirti sankcijas. Pagal 12 straipsnio 1 dalies k punktą ir 15 straipsnio 6 dalį, jeigu Lygybės užtikrinimo taryba, nagrinėdama skundą dėl įtariamo diskriminuojamo elgesio ar veiksmų nustato, kad buvo padarytas administracinis pažeidimas, ji gali taikyti sankcijas, vadovaudamasi Kovos su pažeidimais kodekso nuostatomis.

Draudimas diskriminuoti dėl seksualinės orientacijos užimtumo srityje sudaro bendrą pagrindą, kuris atitinka 2000 m. birželio 29 d. Direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 2000/78/EB, nustatančią vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus.

2012 m. gegužės 23 d. vykusio dialogo žmogaus teisių klausimais su Moldovos Respublika metu ES buvo patikinta, kad vykdydama tarptautinius įsipareigojimus Moldovos Respublika ketina priimti įstatymą, kuris apims visus su diskriminacija susijusius aspektus. Kartu

⁵ Žr., *inter alia*, 2012 m. birželio 8 d. paskelbtą Moldovos Respublikos Ministro Pirmininko Vlado Filato pareiškimą.

Moldovos atstovai išpareigojo paskelbti įstatymo įgyvendinimo gaires; šią veiklą ES stebės tęsdama dialogą.

Nors Komisija ir JT biuras Moldovos Respublikoje nurodė keletą įvairiose kovos su diskriminacija įstatymo redakcijose nustatytų trūkumų (kai kurie jų išliko galutinėje redakcijoje), šis įstatymas yra būtinas teisinis pagrindas, kuriuo įvykdomi kovos su diskriminacija srityje nustatyti kriterijai. Įstatymas turėtų būti tobulinamas į jį įtraukiant tiesioginės diskriminacijos ir seksualinio priekabiavimo apibrėžtis, taip pat patobulinant privačiam sektoriui taikomas nuostatas dėl prekių ir paslaugų, ir jis turėtų būti labiau suderintas su ES *acquis*, kad būtų išsamiai paaiškinti svarbūs aspektai, kaip antai neįgaliesiems tinkamos patalpos.

- **Išsamaus nacionalinio veikslių žmogaus teisių srityje plano priėmimas; atitinkamu Nacionaliniu veikslių žmogaus teisių srityje planu aktyviai siekiama įgyvendinti konkrečias JT įstaigų, ESBO / Demokratiųjų institucijų ir žmogaus teisių biuro, Europos Tarybos / Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija ir tarptautinių žmogaus teisių organizacijų rekomendacijas, ypač įgyvendinti kovos su diskriminacija politiką, užtikrinti mažumų apsaugą, taip pat teisę į privatų gyvenimą ir religijos laisvę**

2011 m. gegužės 12 d. Parlamentas pritarė išsamiam Nacionaliniam veikslių žmogaus teisių srityje planui, kuris pagrįstas konkrečiomis JT įstaigų, ESBO / Demokratiųjų institucijų ir žmogaus teisių biuro, Europos Tarybos / Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija ir tarptautinių žmogaus teisių organizacijų rekomendacijomis. Jame nurodytos daugelyje sričių taikytinos priemonės, be kita ko, susijusios su kovos su diskriminacija politikos įgyvendinimu, mažumų ir teisės į privatų gyvenimą apsauga. Vyriausybė buvo įpareigota skelbti metinę suvestinę veikslių plano įgyvendinimo pažangos ataskaitą, kurią ji privalo kasmet iki balandžio 1 d. pateikti Parlamentui. Pažangos ataskaita turi būti svarstoma kiekvienais metais rengiamoje konferencijoje. Veikslių planas parengtas glaudžiai bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir tarptautinėmis organizacijomis.

Po konsultacijų su pilietine visuomene ir romų bendruomenės atstovais, 2010 m. liepos mėn. priimtas 2011–2015 m. paramos romams veikslių planas. Tai buvo svarbus žingsnis, kurį žengusi Vyriausybė įrodė savo politinę valią ypatingą dėmesį skirti romų padėties gerinimui. Paskesnėse diskusijose su tarptautinėmis organizacijomis buvo nurodyta, kad veikslių planą būtų galima labiau konsoliduoti. Valdžios institucijos pranešė, kad veikslių planas bus papildytas nauju skyriumi, kuriame bus numatyta romų tarpininkų veikla. 2012 m. sausio mėn. Vyriausybė iš dalies pakeitė veikslių planą, atsižvelgdama į rekomendacijas, susijusias su tarptautiniais standartais, ypač įtraukties politikos srityje. Ji taip pat ėmėsi veikslių, kad užtikrintų pakankamai biudžeto lėšų šiam veikslių planui įgyvendinti, ir iš dalies pakeitė Vyriausybės vidutinės trukmės laikotarpio išlaidų programą. Veikslių planas jau įgyvendinamas.

Nacionaliniame veikslių žmogaus teisių srityje plane pateikta informacija apie stebėjimą ir vertinimą, taip pat apie šio veikslių plano įgyvendinimui skirtinus išteklius. Vis dėlto daugelis veikslių turi būti finansuojami iš bendrųjų biudžeto lėšų, ir tik keliems veiksliams numatyta atskirai skirti biudžeto lėšų. Valdžios institucijos kasmet peržiūrės veiklos išlaidas, atsižvelgdamos į prioritetus, finansines galimybes ir vertinimo rezultatus.

Į Nacionalinį veikslių žmogaus teisių srityje planą neįtrauktos priemonės, susijusios su minties, sąžinės ir religijos laisve. Šiuos aspektus apima 2011 m. gruodžio 27 d. priimtas Sąžinės, minties ir religijos laisvės įstatymas, kuris yra Religinių judėjimų ir jų atšakų

įstatymo peržiūrėta redakcija ir kuriuo siekiama, kad šalies teisė ir praktika atitiktų tarptautinę teisę. Tikimasi, kad naujuoju įstatymu nedaug narių turintiems religiniams judėjimams bus sukurta palankesnė nei anksčiau aplinka.

- **Atitinkamų JT ir Europos Tarybos kovos su diskriminacija dokumentų ratifikavimas**

Moldovos Respublika įsipareigojo apsvarstyti galimybę paskelbti deklaraciją pagal Tarptautinės konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo 14 straipsnį po to, kai bus priimtas Lygybės užtikrinimo įstatymas. 2000 m. Moldovos Respublika pasirašė 1950 m. Europos žmogaus teisių konvencijos 12 protokolą, tačiau dar nėra jo ratifikavusi. Moldovos valdžios institucijos išreiškė norą apsvarstyti galimybę ratifikuoti 12 protokolą po to, kai bus priimtas Lygybės užtikrinimo įstatymas. Vedamos derybos su Vyriausybe dėl teritorinių išlygų, kurias Moldovos Respublika taiko žmogaus teises reglamentuojančioms sutartims, panaikinimo.

- **Patikslintos Moldovos Respublikos pilietybės įgijimo sąlygos ir aplinkybės**

Kalbant apie Moldovos Respublikos pilietybės įgijimo sąlygas ir aplinkybes, 2011 m. gegužės 3 d. Vyriausybė pritarė 2000 m. birželio 2 d. Pilietybės įstatymo Nr. 1024-XIV pakeitimams ir iš dalies pakeitė Vyriausybės sprendimą dėl asmenų registravimo Moldovos Respublikoje. Parlamentas pakeitimus priėmė 2011 m. birželio 9 d. Pakeitimais siekta pašalinti kliūtis, su kuriomis, siekiami įgyti pilietybę, susiduria asmenys be pilietybės, kurie pagal įstatymo 12 straipsnio 2 dalį atitinka pilietybės įgijimo sąlygas, tačiau buvo nuteisti kalėti už tyčinius nusikaltimus arba jų prašymų nagrinėjimo metu buvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

Moldovos Respublika aktyviai siekė spręsti su Padnestrėje susiklosčiusia padėtimi susijusias problemas. 2012 m. balandžio mėn. Moldovos Vyriausybė ir Tiraspolio *de facto* valdžios atstovai atnaujino dvišalės darbo grupės, sprendžiančios civilinės būklės klausimus, veiklą. Šiuo metu nacionalinė registro institucija taiko specialias priemones, pagal kurias Padnestrės regiono gyventojams patvirtinama pilietybė ir nemokamai išduodamos tapatybės kortelės, kaip nustatyta iš dalies pakeistame 2000 m. birželio 2 d. Pilietybės įstatyme Nr. 1024-XIV ir 2005 m. rugsėjo 9 d. Vyriausybės sprendime Nr. 959 dėl apsauginių priemonių, taikytinų patvirtinant Padnestrės regiono apskričių gyventojų pilietybę ir išduodant jiems dokumentus.

Naujausiais Moldovos valdžios institucijų pateiktais duomenimis 229 489 Moldovos Respublikos piliečiams, gyvenantiems Padnestrėje, buvo išduoti Moldovos Respublikos pasai, iš kurių vis dar galioja 175 764 (t. y. jų galiojimas dar nepasibaigęs). Per pirmus tris 2012 m. mėnesius Kišiniovo valdžios institucijos Padnestrės gyventojams išdavė 2 722 biometrinius pasus. Informacijos, technologijos ir ryšių ministerija, bendradarbiaudama su Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija, parengė teisės aktus, reglamentuojančius tapatybės nustatymo procedūras, taikomas asmenims iš Padnestrės regiono, kuriems pirmą kartą išduodami dokumentai, ir pagrįstas papildoma informacija apie šeimos narius ir giminaičius (pirminiais tėvų dokumentais, santuokos liudijimais ir kt.).

Ypatingas dėmesys bus skiriamas veiksmingam paminėtų teisės aktų įgyvendinimui antruoju VRLVP įgyvendinimo etapu užtikrinti.

III. Išvados

Po to, kai 2010 m. birželio mėn. buvo užmegztas ES ir Moldovos Respublikos dialogas vizų klausimais ir 2011 m. sausio mėn. Moldovos valdžios institucijos buvo supažindintos su Vizų režimo liberalizavimo veiksmų planu (VRLVP), Komisija reguliariai teikia Europos Parlamentui ir Tarybai Moldovos Respublikos pažangos, padarytos imantis priemonių, būtinų

įgyvendinant antrojo VRLVP etapo keturiuose derybiniuose skyriuose nustatytus kriterijus, ataskaitas.

Pateiktos dvi Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo pažangos ataskaitos (2011 m. rugsėjo mėn. ir 2012 m. vasario mėn.)⁶. Antroji pažangos ataskaita parengta išnagrinėjus teisės aktus, taip pat atsižvelgus į vertinimo misiją, kurios 2011 m. spalio ir lapkričio mėn. surengtos pagal 2, 3 ir 4 skyrius ir kuriose dalyvavo valstybinių narių ekspertai, pateiktas išvadas ir į Moldovos Respublikos pateiktas VRLVP įgyvendinimo pažangos ataskaitas.

Šio intensyvaus su VRLVP susijusių ataskaitų rengimo laikotarpiu Komisija toliau stebėjo Moldovos Respublikos pažangą su VRLVP susijusiose srityse, dalyvaudama:

- 1) ES ir Moldovos Respublikos jungtinio vizų režimo supaprastinimo komiteto veikloje;
- 2) ES ir Moldovos Respublikos jungtinio readmisijos komiteto veikloje;
- 3) ES ir Moldovos Respublikos jungtinio 3-iojo pakomitečio veikloje⁷;
- 4) ES ir Moldovos Respublikos judumo partnerystės veikloje.

Kiekviename iš šių komitetų ir forumų padaryta pažanga vedant ES ir Moldovos Respublikos dialogą ir joms bendradarbiaujant. Per paskutinį ES ir Moldovos Respublikos jungtinio vizų režimo supaprastinimo komiteto posėdį, kuris 2012 m. gegužės 23 d. įvyko Kišiniove (kuriame dalyvavo ES valstybės narės), Komisija pažymėjo, kad abu susitarimai apskritai įgyvendinami patenkinamai.

ES ir Moldovos dialogas vizų klausimais padėjo siekti pažangos vykdant reformas teisingumo ir vidaus reikalų srityje, taip pat kitose srityse. Pastaruosius dvejus metus Moldovos Respublika nuolat ir veiksmingai daro pažangą skirtingose VRLVP keturiuose skyriuose nurodytose srityse, o tai patvirtina svarbų Moldovos valdžios institucijų išipareigojimą ir pastangas siekti, kad VRLVP įgyvendinimas būtų teisės aktų leidybos ir administravimo darbotvarkės prioritetas.

Teisės aktai, kurie pagal VRLVP turėjo būti priimti pirmuoju etapu, galiausiai buvo priimti. Komisijos tarnybos, Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) ir valstybių narių ekspertų atliktuose vertinimuose nurodoma, kad jie atitinka keturiuose VRLVP skyriuose nustatytus kriterijus.

Vis dėlto Komisija ir per kitus dialogo etapus koordinuos teisės aktų ir politikos struktūros stebėjimą, siekdama įvertinti, ar priimamos ir ar veiksmingai taikomos kitos įgyvendinimo nuostatos, nustatytos keturiuose veiksmų plano skyriuose. Be to, Komisija ypatingą dėmesį skirs tam, kad Moldovos Respublika skirtų pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, reikalingų paminėtiems teisės aktams ir jų įgyvendinimo nuostatoms įgyvendinti.

Remdamasi nuolatinio stebėjimo ir minėtų vertinimų išvadomis, Komisija mano, kad Moldovos Respublika galiausiai įvykdė viso VRLVP pirmojo etapo kriterijus, todėl galima pradėti vertinti VRLVP antrojo etapo kriterijus.

⁶ SEC(2011) 1075 final), (SWD(2012) 12 final).

⁷ 3-iasis pakomitetis. Muitinė, tarpvalstybinis bendradarbiavimas, pinigų plovimo, narkotikų ir neteisėtos migracijos klausimai.